

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

22^e JAARGANG

WOENSDAG 18 AUGUSTUS 1937

No. 1129

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pag-
na's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens
tarief. Administratie van abonnementen en advertenties:
Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Am-
sterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening
No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statis-
tisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen
f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—,
f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Dona-
teurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut
ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en
genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

Biz.

VERRUIMING OF AFSCHAFFING VAN DE KALVERTEELT- REGLING EN DE GEVOLGEN DAARVAN T.A.V. HET VLEESCHAANBOD EN DE MELKPRODUCTIE door J. Buter	596
Monetaire en credietpolitieke aspecten in de wereld door Dr. H. M. H. A. van der Valk	598
De wereldhandelsvloot door Mr. H. E. Scheffer	600
BUITENLANDSOHE MEDEWERKING:	
De eerste gevolgen van het tweede devaluatie-experi- ment in Frankrijk door Dr. H. Weichmann	602
Statistieken:	
Groothandelsprijzen	604—605
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	603, 606

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

In de week onder verslag zijn de omzetten op de valutamarkt beperkt gebleven, terwijl bijzondere „features” niet te vermelden zijn. Internationaal bezien, blijft de verhouding Pond-Dollar de aandacht vragen, en daarbij hield over het geheel genomen de overwegende vraag naar Ponden aanhouden. Nog altijd is er kapitaalverschuiving uit de Verenigde Staten naar Londen, hoewel de stroom een neiging vertoont om te verminderen. De Dollarnoteering te Londen, die in het begin van de week bijna 5 bereikte, is weer teruggelopen tot 4.98½. Men is overigens in den laatsten tijd wat te veel geneigd geweest de flauwe houding van den Dollar te overdrijven. Immers ook verleden jaar was in de zomermaanden de Dollar flauw, toen werd een noteering van bijna 5.02 bereikt. Wanneer over ruim een maand de seizoensvraag naar Dollars de overhand krijgt, zal trouwens waarschijnlijk de situatie weer veranderen, te meer wanneer dan ook de kapitaalbeweging verder is teruggelopen. Overigens blijkt uit de vaste houding van het Pond ten aanzien van de meeste andere valuta's eens te meer, dat het in deze koersbeweging veeleer het Pond is, dat vast gestemd is dan dat de Dollar flauw is. Wij hebben dat reeds eenige malen geconstateerd. Seizoensinvloeden en kapitaalverschuivingen blijven daarbij de voornaamste causa movens, terwijl ook de hooge prijzen voor de Engelsche koloniale producten de Engelsche betalingsbalans ten goede komen.

De Fransche Franc weet zich goed te handhaven. Het reizigersverkeer is in dit seizoen steeds een steun voor de Fransche valuta en thans in verband met de wereldtentoonstelling natuurlijk a fortiori. Op de termijnmarkt loopt het disagio nog geleidelijk terug, af en toe onderbroken door een lichte stijging. In hoeverre het ingrijpen van het Fransche Egalisatiefonds de voornaamste drijvende kracht van het verloop der termijnnoteringen is, kan natuurlijk moeilijk uitgemaakt worden. De huidige stand van rond 15 cts. disagio voor driemaands Francs, neerkomend op rond 9 pCt. 's jaars, beteekent intusschen een zeer belangrijke vooruitgang, wanneer men bedenkt, dat nog betrekkelijk kort geleden het disagio 40 cts. was.

Op de geldmarkt blijven ten onzent de koersen vrijwel onveranderd; aanleiding om beweging in het rentepeil te verwachten is er in het geheel niet, nu ook op de prolongatiemarkt de noteering ongeveer aangepast is.

De beleggingsmarkt blijft gunstig van ondertoon, hetgeen zich o.m. manifesteert in de uitgifte van de tweede 3 pCt. leening 's-Gravenhage van dit jaar. De eerste leening had een looptijd van ten hoogste 19 jaar, deze van 23 jaar. Hoewel de looptijd korter is dan de normale van ongeveer 40 jaar, kan men hier toch al niet meer spreken van een kortlopend papier. Intusschen zou men hieruit de conclusie kunnen trekken, dat de angst voor rentedaling in de toekomst zoo groot is, dat reeds een betrekkelijk klein verschil in looptijd, en dus in koersdalingskans bij stijging van den rentevoet, genoegen doet nemen met een lager rentetype. Of moet men de slotsom trekken, dat wij langzaam aan naar het 3 pCt.-type toegaan, dat voorloopig alleen nog wordt geaccepteerd voor betrekkelijk kortlopend papier. Internationaal is er weinig beweging van de kapitaalrente merkbaar. In Engeland, waar verleden jaar een vrij krachtige stijging merkbaar was, is sedert een aantal maanden vrijwel stilstand ingetreden.

VERRUIMING OF AFSCHAFFING VAN DE KALVERTEELTREGELING EN DE GEVOLGEN DAARVAN T.A.V. HET VLEESCHAANBOD EN DE MELKPRODUCTIE.

De kalverteeltregeling, indertijd ingesteld om zoowel een beperking der melkproductie te bereiken als een beperking van het vleeschaanbod, staat thans weer in het midden der belangstelling. Van vele zijden wordt thans het pleit gevoerd voor opheffing of tenminste belangrijke verzachting der kalverbeperking. Van de zijde der veehouders omdat deze meer kalveren wenschen aan te houden teneinde hun melkveestapel op tijd te kunnen aanvullen; inplaats van zooals thans het geval is, al hun melkkoeien krampachtig vast te houden, ook al zijn deze dan van minder goede kwaliteit. Van de zijde der vee- en vleeschhandelaren, omdat deze van het verruimen of afschaffen der kalvertoewijzingen een grooter vleeschaanbod en als gevolg daarvan lagere vleeschprijzen en een grooteren omzet verwachten. Anderen daarentegen — en deze personen vindt men vooral in leidende landbouwkringen — achten een opheffing der kalverbeperking thans nog niet verantwoord, vooral niet omdat zij een inzinking van de vleeschprijzen verwachten bij opheffing der kalverteeltregeling. Wel wordt vrij algemeen aangenomen, ook bij de laatstgenoemde personen, dat een beperking der melkproductie — zoo die nog gewenscht mocht zijn — ook bij handhaving der kalverteeltbeperking niet kan worden bereikt, al heerscht nog wel de vrees, dat opheffing tot een te groote uitbreiding der melkproductie zou leiden.

Daarom zullen wij trachten na te gaan, welke invloed een belangrijke verruiming of afschaffing der kalvertoewijzingen zoowel op de melkproductie als op het aanbod van vleesch zou kunnen hebben.

* * *

Allereerst zij opgemerkt, dat men de eventuele gevolgen van een opheffing der kalverteeltbeperking al te vaak te simplistisch beziet. Men beschouwt het bijv. wel eens als zeer vanzelfsprekend, dat deze opheffing onmiddellijk zou leiden tot een verruiming van het vleeschaanbod, terwijl voorloopig althans een kleiner vleeschaanbod daarvan het gevolg zal zijn. Men heeft bij deze kwesties namelijk rekening te houden met de wijze, waarop de rundveestapel is samengesteld en met de veranderingen, die zich hierin voordoen, en dit is inderdaad een vrij ingewikkeld probleem. Juist bij de ontwikkeling van den rundveestapel in de laatste jaren is wel gebleken, dat deze zich niet naar onze aanwijzingen gedraagt. Zoo is algemeen gedacht, dat de kalverbeperking, gepaard gaande met afslachtingen het aantal melkkoeien sneller zou doen afnemen, dan in werkelijkheid het geval geweest is. Toen men nu zag, dat er geen daling optrad, zei men: Dat komt, omdat de boer de koeien ouder laat worden dan voorheen en in vele ook officieele uitlatingen (Rapport Commissie-Van Loon) werd gesproken van het langer aanhouden der oudere koeien. Ook dit is gebleken onjuist te zijn¹⁾. Veeleer bleek, dat vooral de jongere koeien in veel sterkere mate dan voorheen waren aangehouden, tot uiting komende in voor deze jongere koeien sterk gedaalde sterftepercentages.

Door de voorstanders van een sterke inkrimping van den veestapel werd betoogd, dat onze veestapel veel te groot en daardoor te duur was. Thans is gebleken²⁾, dat de belangrijke stijging van de melkproductie per koe verkregen is, ondanks een belangrijke daling van het verbruik van eiwitrijke krachtvoerders, ondanks een daling van de oppervlakte grasland en land, gebruikt voor den verbouw van veevoerders en derhalve gepaard ging met een belangrijke rationalisatie en intensivering van de veehouderij.

Bij de beoordeeling nu van de wenschelijkheid van een verruiming of afschaffing der kalverteeltbeperking, dient men met deze ervaringen in de laatste

jaren opgedaan terdege rekening te houden. Daarbij is een nauwkeurige analyse van den invloed van de crisismaatregelen op de veehouderij noodzakelijk. Men heeft hier prachtig ervaringsmateriaal met een schat van gegevens verkregen, dat ons bij nauwkeurige bestudeering daarvan zeer veel kan leeren, welke kennis de macht kan geven bij het treffen van andere maatregelen dezen zoodanig te nemen, dat zij ook werkelijk aan hun doel beantwoorden.

Gevolgen voor de melkproductie.

Gaan wij na, welke invloed een verruiming of opheffing der kalverbeperking op de melkproductie zal kunnen hebben, dan moeten wij eerst nagaan, welken invloed het instellen der kalverbeperking op de melkproductie heeft gehad. Deze invloed kan nu als volgt worden samengevat. De in 1934 in werking getreden kalverbeperking heeft voor het eerst in 1936 geleid tot een vermindering van het aantal jongere melkkoeien. Weliswaar kon er reeds in 1935 een daling van het aantal jongere melkkoeien worden geconstateerd, doch deze was niet het gevolg van de kalverteeltregeling, doch van de afslachting van drachtig jongvee in 1934/1935. Tot en met 1935 heeft de kalverbeperking derhalve ook geen invloed kunnen uitoefenen op de melkproductie en toen die invloed in 1936 wel tot uiting kon komen, werd deze reeds lang weer ongedaan gemaakt door andere factoren, n.l. het in sterkere mate aanhouden der koeien, een rationeeler voeding, een verbeterde beweidingstechniek en gunstige weersomstandigheden, en ondanks de omstandigheid, dat een *selectie* in den melkveestapel, juist door de enorm gedaalde sterftepercentages, niet kon worden toegepast.

Omtrent die selectie van den melkveestapel hebben de crisismaatregelen ons interessante gegevens verschaft. Immers selectie beteekent, dat men slechte koeien „eruit gooit” en de betere aanhoudt. Hoe meer koeien er verdwijnen van de honderd, hoe groter de selectie. Het percentage melkkoeien dat in een jaar tijds wegvalt, hebben wij indertijd aangeduid met den naam „sterftepercentage”.

Sterftepercentages van melkkoeien van 1933 t. e. m. 1936.				
Melkkoeien	1933/1934	1934/1935	1935/1936	
1 maal gekalfd	14.6 %	11.7 %	5.3 %	
2 maal gekalfd	7.0 „	2.5 „	0.7 „	
3 maal gekalfd en ouder	32.8 „	30.7 „	30.0 „	
Alle melkkoeien samen	23.7 „	20.8 „	18.7 „	

Duidelijk wordt door deze cijfers geïllustreerd, op welke wijze de veehouder zijn rundveestapel op het oude aantal heeft kunnen houden. Inplaats van — zooals men meende en hier en daar ook thans nog meent — de oudere koeien langer aan te houden dan voorheen, heeft hij zijn oudere koeien op de normale wijze van de hand gedaan; immers het sterftepercentage van oudere koeien daalde ondanks het geforceerd hoge sterftepercentage van 1933/1934 (afslachting oudere koeien), slechts van 32.8 pCt. tot 30.0 pCt. Daarentegen heeft hij elke jonge melkkoe, welke niet noodzakelijk moest worden opgeruimd, vastgehouden, waarbij blijkbaar de vraag of al deze koeien nu wel goede melkkoeien waren, m.a.w. of deze door een te lage en derhalve dure melkproductie wel economische koeien waren op de tweede plaats kwam. Men moest en zou zijn melkveestapel behouden om daardoor de bruto-inkomsten zoo hoog mogelijk op te voeren. Toch wilde men ook niet de inkomsten missen voor zijn slachtrunderen, weshalve men de oudere koeien niet langer aanhield dan met het oog op den te bedingen prijs bij het van de hand doen als slachtrunderen, geoorloofd was. Vandaar dat men de eenige mogelijkheid toepaste, die overbleef, n.l.: het vasthouden van jongere koeien, ten koste van een toch ook noodzakelijke selectie onder deze koeien.

Terwijl er per jaar van de eerst-kalfs-melkkoeien in 1933/34 nog 15 afvielen, was dit aantal in 1934/35 reeds gedaald tot 12 en in 1935/36 reeds tot 5. Nog erger was het voor de tweede kalfs-melkkoeien: Hier-

¹⁾ Zie het artikel in E.-S.B. van 17 Febr. jl.

²⁾ Zie ons artikel in E.-S.B. van 31 Maart jl.

bij daalde het aantal, dat in de genoemde jaren van de 100 stuks van de hand werd gedaan resp. 7; 2½ en 0. Weg met de selectie, die juist voor deze jonge koeien zooveel betekenis heeft. En ieder weet, wat het uitblijven van selectie beteekent. Het beteekent een dure melkproductie en dat juist in een tijd, dat de hoge productiekosten van onze melk in vergelijking met die in de melkproducerende landen op het Zuidelijk halfrond één van de grootste moeilijkheden vormen, die thans voor den zuivel bestaan.

Waar men nu toch — ondanks dit uitblijven van selectie — een rationeeler melkproductie heeft weten te bereiken, daar had men met vergroting der selectie dit resultaat nog veel verder kunnen opvoeren.

Nu is dit verschijnsel ongetwijfeld in hoofdzaak een reactie op de maatregelen tot beperking van den rundveestapel door afslachting en teeltbeperking, al hebben de lage vleeschprijzen zeker ook het hunne hiertoe bijgedragen. De heer Bierema heeft dan ook terecht bij zijn vragen aan den Minister gewezen op het belang van de selectie in den melkveestapel. Ondertusschen moet, teneinde eenzijdigheid te vermijden, gezegd worden, dat van den anderen kant de selectie onder het rundvee bevorderd werd door de afslachtingen, waarbij veel minderwaardige koeien van de hand werden gedaan. Deze maatregel was echter „éinmalig” en selectie moet voortdurend plaats vinden.

Thans de vraag aan de orde stellend, welken invloed van een belangrijke verruiming of afschaffing der kalverbeperving op de melkproductie kan worden verwacht, moet in de eerste plaats worden opgemerkt, dat evenals beperking van het aantal kalveren pas twee jaar na de invoering ervan de melkveestapel kan beïnvloeden, ook een eventuele opheffing der kalverbeperving pas twee jaar na de opheffing haar invloed kan doen gelden. Dat beteekent dus, dat onmiddellijke verruiming of opheffing der kalverbeperving niet eerder dan in 1939 of 1940 een grotere aanvulling van den melkveestapel en derhalve een grotere selectie mogelijk maakt. Tenzij — hetgeen wel onwaarschijnlijk kan worden geacht — de veehouder met het vooruitzicht van een grotere aanvulling, reeds vóór die aanvulling verwerkt is, tot het verwijderen van zijn slechte koeien zou overgaan. In dat geval zou juist verruiming der kalverbeperving tot een kleinere melkproductie kunnen leiden. *In elk geval heeft een verruiming of afschaffing der kalverteeltregeling in de eerstvolgende jaren eerder een beperkend invloed dan een verruimenden invloed op de melkproductie.*

Pas daarna zou een dergelijke maatregel een extra stijging der melkproductie kunnen veroorzaken. Een noodzakelijk gevolg is dit echter niet. Wanneer men nl. met verruiming of afschaffing der kalvertoewijzingen kans ziet een belangrijk grotere selectie gepaard te doen gaan, tot uiting komende in een toeneming der sterftepercentages dan kan hierdoor tevens een grotere uitbreiding der melkproductie dan met handhaving der kalverbeperving zou worden bereikt, worden voorkomen. Immers bij handhaving der teeltbeperking zal de veehouder ook bij betere vleeschprijzen zijn melkveestapel in stand houden en reeds vroeger¹⁾ hebben wij aangetoond, dat door de koeien zooveel mogelijk aan te houden, zonder dat de oudere koeien in belangrijke mate langer worden aangehouden, een stijging van het aantal melkkoeien ook met handhaving van de kalverbeperving kan worden verkregen.

Met het oog op de melkproductie behoeft dan ook o.i. een belangrijke verruiming der kalvertoewijzingen in het geheel geen bezwaar op te leveren, mits de veehouder er hetzij vrijwillig, hetzij gedwongen toe overgaat, een scherpe selectie op zijn melkveestapel toe te passen. Integendeel indien dit doel zou kunnen worden bereikt en het lijkt ons zeer goed mogelijk, dan verdient een belangrijke verruiming

¹⁾ Zie mijn artikel in E.-S.B. van 17 Febr. jl.

der kalvertoewijzing alle aanbeveling. Dat selectie in onzen melkveestapel geen overbodige maatregel is, blijkt wel hieruit, dat volgens statistische gegevens ons land, wat de productiecontrole betreft, in vergelijking met andere landen o.a. Denemarken, bijna onderaan op het lijstje staat. En waar de veehouder bij ons nog niet genoeg van het belang van productiecontrole doordrongen is, daar is het gewenscht alles in het werk te stellen, wat deze productiecontrole en de daarmee vanzelf gepaard gaande selectie kan bevorderen. Voor zoover de veehouder hiertoe vrijwillig niet mocht overgaan, ware een drang van overheidswege niet overbodig. Zonder verruiming der kalvertoewijzingen zal hiertoe de medewerking der veehouders niet kunnen worden verkregen. Bij een belangrijke verruiming der kalvertoewijzingen ware o.i. hierbij — indien de noodige soepelheid wordt betracht — die noodzakelijke medewerking wel te verkrijgen. In tegenstelling met de kalverbeperving levert een dusdanige selectie ook voor den individueelen veehouder belangrijke voordeelen op, hetgeen deze bij een goede voorlichting ongetwijfeld zal inzien.

Gevolgen voor de vleeschprijzen.

Evenals de landbouwcrisis in het laatst van de vorige eeuw tenslotte kon worden bestreden door een intensivering van het grondgebruik, zoo zal ook thans de „zuivelcrisis”, welke voor een belangrijk deel veroorzaakt wordt door de goedkoopere extensieve veehouderij van Australië en Nieuw-Zeeland, en als zoodanig gedeeltelijk los staat van de algemeene depressie, bestreden moeten worden met het uitbuiten van de mogelijkheden, die er voor de melkveehouderij ook thans nog in ruime mate voorhanden zijn.

Hoewel velen ervan overtuigd zijn, dat verruiming der kalvertoewijzingen t.a.v. de melkproductie geen bezwaar behoeft op te leveren, vreezen zij van een dergelijke verruiming voor de *vleeschprijzen* een zeer nadeeligen invloed, omdat volgens hen een dergelijke verruiming een abnormaal groot aanbod van vleesch tengevolge zou kunnen hebben, gepaard gaande met een nieuwe ineensstorting der vleeschprijzen. Inderdaad is onder vigueur der crisismaatregelen een daling van het vleeschaanbod bereikt. Het is daarbij echter een belangrijke vraag in hoeverre deze daling van het vleeschaanbod een rechtstreeks gevolg geweest is van de kalverbeperving. De invloed van een kalverbeperving op het vleeschaanbod is nl. een heel andere dan die van de teeltregeling voor varkens, waarbij het beperken van den opfok wegens den geringeren levensduur der varkens, reeds vrij spoedig zijn invloed doet gevoelen.

De daling van het aanbod van rundvleesch is nl. vooral een gevolg van de daling van het aantal volwassen runderen, dat door de veehouders werd afgeleverd. Maar de kalverbeperving werkt nog te kort, dan dat zij rechtstreeks deze daling kan hebben veroorzaakt. Na wat wij hierboven hebben opgemerkt, is het thans wel duidelijk, dat deze daling veroorzaakt werd door de daling der sterftepercentages van melkkoeien, welke daling ook zonder kalverbeperving had kunnen plaats vinden, al is zij althans gedeeltelijk wel een reactie op de kalverteeltregeling. Van den anderen kant hebben juist de lage vee prijzen deze daling beïnvloed en is hierbij derhalve tevens van den invloed van een normale daling van het aanbod, onafhankelijk van kalverbeperving, sprake. In dit verband is het interessant op te merken, dat de kalverbeperving geleid heeft tot een stijging van het totale aantal runderen, dat geslacht werd. Doordat deze stijging de groep der nuchtere kalveren betrof, is een vergroting van het vleeschaanbod hiervan niet het gevolg geweest. Men kan berekenen, dat als er geen daling van de sterftepercentages had plaats gevonden er in de laatste drie jaren ongeveer 100.000 volwassen runderen meer geslacht zouden zijn dan nu het geval was, zoodat indien dit niet verwachte verschijnsel niet plaats gevonden had, de daling van het

aanbod van rundvleesch belangrijk kleiner geweest zou zijn dan thans het geval is.

De invloed nu van een eventueele verruiming der kalverbepanking op het vleeschaanbod, staat in nauw verband met den invloed daarvan op de melkproductie. Indien in de eerste twee jaren na een grootere kalvertoewijzing een daling van het aantal melkkoeien niet waarschijnlijk is, zal ook een stijging van het aanbod van volwassen runderen uitblijven. Daarentegen is een daling van het aantal geslachte kalveren van een grootere kalvertoewijzing het noodzakelijk gevolg, zoodat deze verruiming aanvankelijk zeer waarschijnlijk een daling van het aanbod van rundvleesch tengevolge zou hebben. In elk geval kan men wel zeggen, dat men in de eerste jaren van een verruiming of afschaffing der kalvertoewijzingen geen abnormaal groot vleeschaanbod behoeft te vreezen. En ook als die eerste jaren om zijn, is slechts geleidelijk een vergrooting van het aanbod te verwachten, hoewel dit uiteraard afhangt van de grootte van de verruiming, die eventueel zou worden toegepast.

Overigens hangt de grootte van het aanbod van rundvleesch nauw samen met de mate, waarin selectie op den melkveestapel wordt toegepast. Mocht inderdaad als gevolg van de vergroote toewijzing van kalveren een scherpe selectie op den melkveestapel worden toegepast, dan zal daarvan aanvankelijk een groote vleeschproductie het gevolg zijn. Aanvankelijk! Want op den duur zal een scherpe selectie met zich mee brengen een beperkt aantal melkkoeien en derhalve een beperkt aantal vleeschproducenten. *Op den duur loopt namelijk het aantal koeien, dat geslacht wordt, parallel met het aantal melkkoeien.* Immers de melkveestapel is niet alleen melkproducent, doch ook vleeschproducent. En dat laatste wel op tweërlei manier, n.l. als voortbrenger van kalveren en als leverancier van slachtrunderen. Een beperkt aantal melkkoeien heeft derhalve op den duur niet alleen tot gevolg een beperkte melkproductie, doch ook een beperkte vleeschproductie. Bij constante sterftepercentages, d.i. derhalve bij een constante selectie gaat dit altijd door. Bij wisselende sterftepercentages ontstaan er tegengestelde schommelingen tusschen melk- en vleeschproductie, hoewel er ook in dit geval over een langer tijdperk gezien een gelijkgericht verloop kan worden geconstateerd.

Samenvatting.

Wij komen derhalve tot de conclusie, dat een verruiming der kalvertoewijzingen gedurende de eerste jaren noch tot een grootere melkproductie, noch tot een grootere productie van rundvleesch zal leiden. Voor de melkproductie is op den duur verruiming der kalvertoewijzingen, mits gepaard gaande met een daardoor mogelijk gemaakte scherpe selectie van den melkveestapel, ten zeerste gewenscht, aangezien daardoor een noodzakelijke verlaging der productiekosten van de melk kan worden bevorderd en deze verruiming in dat geval tevens een ongewenscht groote stijging der melkproductie kan voorkomen. Ook voor de vleeschprijzen zal een vergrooting der kalvertoewijzing in den eersten tijd geen gevaar opleveren, aangezien hierdoor aanvankelijk zelfs een verderre daling van het vleeschaanbod kan worden bereikt. Nadien kan een vergrooting van het vleeschaanbod optreden. Op den duur leidt echter een scherpe selectie van den melkveestapel tot een beperkt aantal melkkoeien en als gevolg daarvan ook tot een beperkt vleeschaanbod. Bovendien bestaat steeds tijdelijk de mogelijkheid bij een eventueel gunstige zuivelpositie de melkproductie uit te breiden door het vasthouden der melkkoeien, waarmede een kleiner vleeschaanbod gepaard zal gaan, terwijl omgekeerd bij een tijdelijk relatief gunstiger vleeschpositie de vleeschproductie kan worden uitgebreid ten koste der melkproductie. Op den langen duur hebben echter én vleeschproductie én melkproductie een gelijkgericht verloop.

J. BUTER.

MONETAIRE EN CREDIETPOLITIEKE ASPECTEN IN DE WERELD.

Over een maand zal het 6 jaar geleden zijn, dat het Pond Sterling van het goud werd losgemaakt, waardoor een periode van groote instabiliteit op monetair gebied werd ingeluid. Met uitzondering van den Albaneeschen Franc zijn thans alle valuta's gedeprecieerd, gedevalueerd of aan een deviezencontrôle onderworpen. Een uitgebreide literatuur is over deze periode reeds aanwezig en de stroom van publicaties groeit nog elken dag aan. Dat de problemen intusschen reeds uitgeput zijn, kan moeilijk erkend worden. Integendeel, er doen zich elken dag nieuwe vraagstukken voor, hetgeen niet te verwonderen valt. Immers, op het oogenblik bevindt de wereld zich, ook op monetair gebied, in een overgangperiode en er wordt naar een nieuwe monetaire techniek gezocht, die de gebreken kan voorkomen, welke aan de toepassing van den klassieken gouden standaard onder de huidige economische structuur verbonden zijn.

Het kan verkeeren! Terwijl 6 jaar geleden het brandende vraagstuk van de verhinderende van het deflatieproces begon (denk aan het Macmillan rapport), ontstond op het tijdstip, dat in de tot het laatst aan de oude goudpariteit trouw gebleven landen dit probleem nog acuut was, in andere landen reeds het vraagstuk, op welke wijze het best de beginnende inflationistische tendenzen bestreden kunnen worden.

Om de nieuwe verschijnselen goed te kunnen beoordelen, is een scherpe diagnose van de huidige monetaire situatie absoluut noodzakelijk. Een poging in deze richting wordt in de laatste jaren gedaan door den Volkenbond. Sedert 1931 heeft de Volkenbond enkele studies over het bankwezen in de wereld gepubliceerd. Het vorige jaar ging deze studie voor het eerst vergezeld van een „Aperçu de la situation monétaire” en ook de jongste publicatie, die de vorige week is verschenen, bevat weer een apart deel, dat gewijd is aan de monetaire situatie in de wereld¹⁾. Enkele vraagstukken, die hierin aangeroerd worden, vragen op het oogenblik de bijzondere aandacht.

* *

Een van de factoren, die op monetair gebied op een voortgezet herstel in de wereld wijst, is de toenemende stabiliteit van de wisselkoersen, de recente depreciatie van den Franschen Franc buiten beschouwing latende. Tot deze grootere stabiliteit draagt o.a. ook bij het feit, dat het evenwicht tusschen het niveau der groothandelsprijzen in Engeland en de meeste landen, dat op het einde van 1931 geheel verstoord was, in 1936 weër dicht het peil van 1929 was genaderd, waarbij rekening moet worden gehouden met een algemeen aanvaarde overwaardeering van 10 pCt. van het Pond Sterling in de periode vóór 1931. Ook al hecht men weinig waarde aan de koopkrachtpariteitstheorie, dan is het terugkerende evenwicht tusschen de niveau's van groothandelsprijzen een niet te onderschatten factor in het herstelproces, vooral omdat daardoor de drang tot een vrijer handelsverkeer zal toenemen. De landen, waarin de valuta's op grond van het niveau van groothandelsprijzen de grootste overwaardeering toonen ten opzichte van het Pond Sterling, bezitten voor het grootste deel nog een stelsel van deviezencontrôle, dat zoo veel belemmeringen in het handelsverkeer teweegbrengt.

Een van de belangrijkste gevolgen van de monetaire, economische en politieke onzekerheid in de wereld is de ongelijke verdeling van de goudvoorraden. De publicatie van den Volkenbond noemt 4 factoren, die dit verschijnsel hebben teweeggebracht: 1o. de verbetering van den economischen toestand, die op de monetaire aanpassing is gevolgd; 2o. de

¹⁾ „Aperçu de la Situation Monétaire”, waarin achtereenvolgens behandeld worden de beweging en de termijnmarkt van de verschillende wisselkoersen, de Egalisatiefondsen, het aanbod en de reserves van monetair goud en de rentestand.

repatriëering van kapitalen naarmate het vertrouwen in de valuta toenam; 3o. het binnenstroomen van vreemde kapitalen met het oog op belegging in waardepapieren; 4o. de vlucht van kapitalen uit landen, waar de valuta aan de oude goudpariteit bleef gehecht, naar landen, wier valuta zich aangepast had (vooral naar Engeland en de Vereenigde Staten).

De ongelijke verdeling van de goudvoorraden gaat gepaard met een toenemende goudproductie, waardoor de moeilijkheden in de goudaantrekkende landen nog worden vergroot. In welke mate de mogelijkheden tot credietexpansie zijn gestegen, blijkt uit een berekening van den Volkenbond, volgens welke de goudvoorraad van de meeste centrale banken ten opzichte van de totale verplichtingen aan het einde van 1936 veel grooter was dan in 1929.

Goudvoorraden, wettelijke dekking en overschotten
in millioenen gouddollars.

	1929	1936
Goudvoorraad	9.378	13.127
Minimum bedrag vereischt voor de wettelijke gouddekking	7.200	6.018
Overschot	2.178	7.109

Bij deze gegevens is geen rekening gehouden met de deviezenportefeuille, die in 1929 als gevolg van de toenmalige algemeene toepassing van het goldexchange stelsel zeer aanzienlijk was. Verrassend zijn de resultaten van het onderzoek naar den huidige omvang van het bedrag aan buitenlandse deviezen, dat de verschillende circulatiebanken bezitten. Het blijkt namelijk, dat de landen van de Sterlinggroep, sedert 1931 hun bezit aan buitenlandse deviezen weer hebben uitgebreid.

Centrale reserves aan buitenlandse deviezen
van 14 landen behorende tot de Sterlinggroep.

Einde	in mill. Gouddollars	in mill. Papierponden
1929	697	149
1931	262	85
1936	636	234

Deze deviezen zullen voor het overwegende deel uit Ponden Sterling bestaan. Zoo hebben Australië en Nieuw-Zeeland in de laatste jaren het grootste deel van hun goudvoorraad door Sterling vervangen. Het bezit aan buitenlandse deviezen van de centrale banken, die niet tot de Sterlinggroep behooren, is daarentegen sterk afgenomen en wel van 1.922 miljoen in 1929 tot 131 miljoen goud-dollar in 1936.

Al is de mogelijkheid tot een vergroting van de credietbasis in verschillende landen gegeven, dan betekent dit nog niet, dat zij ook ten volle benut wordt. Bovendien zijn in enkele landen maatregelen genomen om te groote credietexpansie tegen te gaan. Wij denken hierbij in de eerste plaats aan de tot driemaal verhoogde kaspercentages in de Vereenigde Staten. Volgens onderzoekingen van den Federal Reserve Board was in Juni 1936, indien de in 1922 bestaande verhouding tusschen de reserves van de member banks en de totale deposito's van alle banken en de geldcirculatie werd aangenomen, een credietexpansie van \$ 60 milliard mogelijk. Begin 1937 was deze marge reeds tot \$ 32 milliard gedaald en thans tot ruim \$ 5 milliard ¹⁾. Evenals in de Vereenigde Staten, is ook in Zweden door de wet van 26 Mei jl. de mogelijkheid geopend om de liquiditeit der banken te verminderen ²⁾. Een belangrijke vraag blijft echter, of de mechanische regeling van de kasreserves, de bezwaren van een credietexpansie kan ondervangen. De samenstelling en aard van activa en passiva spelen immers ook een zeer belangrijke rol.

Het blijft intusschen nog een strijdvrage, in hoeverre de kunstmatig laag gehouden rente een credietinflatie ontketent. De Volkenbondspubliecatie, die een apart hoofdstuk aan den rentestand wijdt en zelfs nog een paragraaf aan den rentestand en het econo-

misch herstel in de wereld, gaat op dit vraagstuk niet in. Weliswaar wordt er op gewezen, dat in de algemeene monetaire en credietpolitiek de oorzaak moet worden gezien van de uiterst lage rente in een periode van opleving, maar de kern van het vraagstuk wordt ontweken door te vermelden, dat het buiten het kader van het hoofdstuk valt. Als belangrijke oorzaken voor den lagen rentestand wijst de publicatie op de aankopen van staatsfondsen door de banken, die bedreigd werden door een overliquiditeit en de natuurlijke of gedwongen verlaging van de depositorente bij de banken, waardoor het publiek, vooral in het beginstadium van het herstel, overging tot aankoop van vaste rentedragende fondsen.

Het herstel, dat op het oogenblik in de wereld plaats vindt, zou onder normale omstandigheden waarschijnlijk reeds tot een stijging van den rentestand hebben geleid. Weliswaar is een dergelijke stijging in Engeland en de Vereenigde Staten reeds ingetreden, maar zij blijft van beperkten omvang. In beide landen breidt de credietverleening aan het bedrijfsleven zich uit en nemen de beleggingen in effecten af. In hoeverre de positie van de banken in beide landen, die beleggingsinstituten van staatsfondsen zijn geworden, daardoor zal veranderen, hangt van verschillende factoren af. Zoo is het bijv. de vraag, of het geringe bedrag aan handelswissels in de portefeuille van de banken, alleen is toe te schrijven aan andere financieringsmethoden in het bedrijfsleven ¹⁾, of dat ook de budgetfinanciering van de Overheid hierbij een rol heeft gespeeld. In elk geval domineert de schatkist op de geld- en kapitaalmarkten in verschillende landen. De rentestand is daarom in de eerste plaats een factor van betekenis voor de publieke financiën geworden en daarin schuilen gevaren voor het voeren van een objectieve monetaire politiek. Aan deze gevaren is Engeland bijv. reeds vóór het verlaten van den gouden standaard blootgesteld geweest ²⁾.

Welke beteekenis ook aan den rentestand in de conjunctuurbeweging mag worden toegekend (men denke aan de recente controverse tusschen Keynes en Cassel), vast staat in elk geval, dat de rente bij het vraagstuk van de credietcontrole een min of meer belangrijke invloed heeft. Dit is daarom zoo belangrijk, omdat de maatregelen tot beheersching van het credietvolumen in de naaste toekomst belangrijker zullen worden. Immers, indien de inflationistische tendenzen in de wereld niet bestreden kunnen worden door verlaging van den goudprijs of regeling van de goudproductie, waarop in het jongste jaarverslag van de Bank for International Settlements is gewezen, dan is het noodzakelijk dit vraagstuk van den kant van de beheersching van het credietvolumen aan te vatten. De genoemde Volkenbondspubliecatie geeft over dit onderwerp wel materiaal, maar het probleem wordt er niet gesteld. En juist op dit gebied liggen zeer ingewikkelde vraagstukken, waarbij wij wijzen op de beteekenis van de organisatie van geld- en kapitaalmarkt in een land, op de kwestie van de omloopsnelheid, enz.

Het is te begrijpen, dat een officieele instantie op deze ingewikkelde materie niet wil ingaan, vooral met het oog op de reactie, die het jongste jaarverslag van de B.I.S. heeft gewekt. Dat neemt niet weg, dat de diagnose van den huidige monetaire en credietpolitieke toestand in de wereld scherper gesteld had kunnen worden, inzonderheid met het oog op de krachten, die thans in inflationistische richting werkzaam zijn.

v. d. V.

¹⁾ Zie Laughlin Currie, „The decline of the commercial loan” in Quarterly Journal of Economics van Augustus 1931.

²⁾ Vgl. A. T. K. Grant „A study of the capital market in post-war Britain” (Macmillan and Co. Ltd. Londen. Prijs 12/-). Dit boek, dat enkele weken geleden is verschenen, geeft een gedetailleerde uiteenzetting van de methoden en ontwikkeling in de financiering van het Engelsche bedrijfsleven gedurende de laatste 15 jaren.

¹⁾ Volgens de Frankfurter Zeitung van 11 Augustus.

²⁾ Zie de aantekening „Nieuwe doeleinden van de monetaire politiek in Zweden” in E.-S.B. van 14 Juli jl.

DE WERELDHANDELSVLOOT.

Nadat vier jaren lang de wereldvloot in omvang was afgenomen, trad het vorige jaar weder een kleine stijging in. De zoo juist verschenen jaarcijfers van Lloyd's Register, die den stand van de wereldvloot weergeven op 30 Juni 1937, wijzen op een belangrijke toeneming, gelijk uit onderstaand overzicht blijkt:

Stoom- en motorschepen	Zeilschepen	Totaal	Vermeerder. of verminder. bij voorafg. jaar	
In B.R.T.				
30 Juni 1930	68.023.804	1.583.840	69.607.644	+ 1.533.332
" " 1931	68.722.801	1.408.239	70.131.040	+ 523.396
" " 1932	68.368.141	1.366.169	69.734.310	- 396.730
" " 1933	66.627.524	1.292.661	67.920.185	- 1.814.125
" " 1934	64.357.792	1.218.820	65.576.612	- 2.343.573
" " 1935	63.727.317	1.158.655	64.885.972	- 690.640
" " 1936	64.004.885	1.058.758	65.063.643	+ 177.671
" " 1937	65.271.440	1.014.584	66.286.024	+ 1.222.381

Meer dan de helft dezer toeneming moet worden toegeschreven aan de uitbreiding van de tankvloot, die van 9.195.421 B.R.T. tot 9.957.140 B.R.T., derhalve met 761.719 B.R.T., steeg. Voor een deel komt echter in het totaalcijfer ook reeds de invloed van de verbetering der scheepvaartconjunctuur tot uiting. Nog sprekender blijkt uiteraard deze invloed uit de sterk stijgende cijfers betreffende den aanbouw van schepen:

	In aanbouw B.R.T.	Te water gel. B.R.T.	Op stapel gez. B.R.T.
1e kwartaal 1933	740.944	92.733	141.099
1e " 1934	1.079.171	86.102	461.060
1e " 1935	1.269.534	279.263	321.667
4e " 1935	1.543.153	358.536	587.212
1e " 1936	1.820.114	396.676	584.639
2e " 1936	1.951.005	466.812	672.774
3e " 1936	2.111.437	515.933	687.052
4e " 1936	2.251.221	684.486	741.104
1e " 1937	2.452.051	478.650	736.346
2e " 1937	2.882.860	720.306	964.343

De totale te water gelaten tonnage nam in de laatste jaren als volgt toe:

1933	489.016 B.R.T.
1934	967.419 "
1935	1.302.080 "
1936	2.117.924 "
1e halfjaar 1937	1.198.956 "

Daarnaast liep de tonnage, die verloren ging door zee-evenement of gesloopt werd, achteruit:

1933: 2.733.458 B.R.T., waarvan gesloopt	2.413.189 B.R.T.
1934: 2.071.662 " " "	1.740.895 "
1935: 1.421.006 " " "	1.151.278 "
1936: 1.358.639 " " "	993.904 "

Het is te verwachten, dat deze stijging in den aanbouw van schepen voorloopig zal aanhouden. In de eerste plaats is er gedurende de crisisjaren bij vele reederijen een groote achterstand in de vernieuwing van de vloot ontstaan, waarin thans noodzakelijk voorzien moet worden. In de tweede plaats zijn door de toeneming van het vervoer in schier alle richtingen en de daarmee gepaard gaande ver-

betering van de vrachten, de inkomsten der reederijen zoodanig vermeerderd, dat weder middelen ter beschikking staan om den bouw van schepen te financieren. De vraag naar scheepsruimte doet zich bovendien allerwegen gelden, zoodat voor bijna ieder schip loonend emplot te vinden is. Onder deze gunstige omstandigheden ligt het voor de hand, dat in alle zeevarende landen regelmatig bouwopdrachten verstrekt worden. Matigend op eventuele neigingen tot te sterke vlootuitbreiding werkt evenwel het feit, dat de bouwpreizen zeer belangrijk zijn opgelopen (in vele gevallen tot 50 pCt. vgl. met een jaar geleden) en dat de leverantie van materialen groote vertraging ondervindt, een en ander onder meer als gevolg van de versterking der bewapeningen.

Er zal dus meestal vrij geruime tijd verstrijken, alvorens de schepen, waarvan thans de bouworders worden geplaatst, in de vaart komen en op de vrachtenmarkt of in de lijnvaart mededingen. Moeilijk valt te voorzien, welke behoeften aan vervoergelegenheid tegen dien tijd zullen bestaan en of dan niet reeds spoedig opnieuw een tonnagesurplus aan den dag zal treden; voor het oogenblik echter kunnen de vooruitzichten moeilijk anders dan optimistisch beoordeeld worden.

De vrachten hebben zich na een onafgebroken depressie van zeven jaren volkomen hersteld; blijkens onderstaande cijfers is het peil van 1923 weder bereikt en zelfs niet onbelangrijk overschreden.

Vrachtcijfer 1923 = 100 (volgens Lloyd's List).

Jaargemiddelde 1934	65.9
1e halfjaar 1935	64.0
Jaargemiddelde 1935	66.4
1e halfjaar 1936	70.1
Jaargemiddelde 1936	76.5
1e halfjaar 1937	110.4

De vrachtenmarkt blijft uiterst vast gestemd, waaruit dus een zeer stabiele vraag naar scheepsruimte mag worden afgeleid.

Het scheepvaart- en goederenverkeer in de groote wereldhavens neemt voortdurend toe. Door het Suezkanaal passeerden in de eerste 5 maanden van 1937 13.792.000 ton aan goederen tegen 10.361.000 ton in de overeenkomstige periode van het vorige jaar; het goederenvervoer door het Panamakanaal bedroeg van Januari t/m Mei 1937 12.316.000 ton (v.j. 11.788.000 ton). Het passagiersverkeer, in het bijzonder in de transatlantische vaart, is eveneens grooter dan in de vorige jaren.

Ook de onderzoeken van de conjunctuurinstituten en van den Volkenbond geven grond toewijzing van den wereldhandel te verwachten; het indexcijfer van den Volkenbond (1929 = 100) aangevende het kwantum van den wereldhandel, dat in het eerste kwartaal van 1936 83.7 bedroeg, werd voor het eerste kwartaal van 1937 op 92.6 geraamd.

Naar het schijnt, bevindt zich dan ook de wereldhandel sinds den aanvang van het loopende jaar in een stadium van snelle ontwikkeling, ondanks de vele onopgeloste politieke en economische spanningen. Derhalve kan in de tegenwoordige omstandigheden een zekere uitbreiding van de wereldvloot als

	1925		1930		1935		1936		1937	
	B.R.T.	% wereldvloot	B.R.T.	% wereldvloot	B.R.T.	% wereldvloot	B.R.T.	% wereldvloot	B.R.T.	% wereldvloot
Gr.-Brittannië en Ierland	19.304.670	30.9	20.321.920	29.8	17.298.432	27.1	17.182.857	26.1	17.436.207	26.3
Ver. Staten (zeeschepen)	11.931.562	19.1	10.645.730	15.6	9.664.665	15.2	9.434.414	14.7	9.346.988	14.1
Japan	3.919.807	6.2	4.316.804	6.3	4.085.650	6.4	4.215.690	6.6	4.475.110	6.8
Noorwegen	2.618.445	4.1	3.663.237	5.3	3.966.719	6.2	4.053.655	6.3	4.346.782	6.6
Duitschland	3.006.270	4.8	4.199.096	6.1	3.693.298	5.8	3.708.202	5.7	3.927.916	5.9
Italië	2.930.836	4.8	3.261.922	4.8	2.838.354	4.5	3.056.753	4.8	3.174.089	4.8
Frankrijk	3.319.645	5.3	3.470.591	5.1	2.989.386	4.7	2.972.979	4.6	2.843.688	4.3
Nederland	2.587.789	4.1	3.079.000	4.5	2.553.776	4.0	2.507.354	3.9	2.630.802	4.0
Griekenland	894.542	1.4	1.390.899	2.0	1.711.165	2.7	1.800.850	2.8	1.855.435	2.7
Zweden	1.253.900	2.0	1.594.313	2.3	1.540.890	2.4	1.506.557	2.4	1.494.432	2.3
Denemarken	1.021.617	1.6	1.071.521	1.6	1.098.648	1.7	1.134.029	1.8	1.117.512	1.7
Spanje	1.142.924	1.9	1.207.093	1.8	1.164.271	1.8	1.145.531	1.8	1.043.715	1.6

een verklaarbaar en alleszins gezond verschijnsel beschouwd worden.

In het aandeel van de vlaggen in de wereldvloot hebben zich kleine verschuivingen voorgedaan, zooals blijkt uit vorenstaand overzicht van de stoom- en motortonnage (zie tabel onderaan vorige bladzijde).

In verscheiden landen heeft de achteruitgang plaats gemaakt voor vooruitgang, dit is met name het geval met de Noorsche vloot, die met ongeveer 300.000 ton is toegenomen, de Japansche, die met 260.000 ton, de Britsche, die met 258.000 ton en de Duitsche vloot, die met 219.000 ton gestegen is. De wereldvloot is thans nog 5 pCt. kleiner dan in 1931, toen de grootste omvang bereikt werd; ook de tonnage der meeste andere landen staat nog achter bij het in vroegere jaren behaalde cijfer; belangrijke uitzonderingen vormen evenwel Japan en Noorwegen, die resp. 7 pCt. en 35 pCt. grooter zijn dan in 1929 en van de kleinere vloten Griekenland (vermeerdering 40 pCt.) en Sovjet-Rusland (vermeerdering 178 pCt.).

De Nederlandsche vloot kan eindelijk weer eenigen vooruitgang boeken; zij nam met 123.000 ton toe; toch bedraagt, vergeleken met het jaar 1931, toen de Nederlandsche tonnage den grootsten omvang bereikte, de vermindering nog 15 pCt.; trekt men de tankschepen af, dan beloopt de achterstand zelfs niet minder dan 21 pCt.

In tonnage afgenomen zijn in het afgelopen jaar de Fransche vloot (met 132.000 ton), de Spaansche (met 103.000 ton) en de Amerikaansche (met 100.000 ton).

Voor een beoordeeling van de kwaliteit der verschillende vloten is allereerst de leeftijd der schepen van belang. De tonnage der schepen, minder dan 5 jaar oud, die in 1931 nog 17.3 pCt. van de wereldvloot bedroeg, doch in 1936 was teruggelopen tot 7.7 pCt., begint weer te stijgen; deze schepen vormen thans 9.9 pCt. van de totale tonnage. De grootste leeftijdsklasse is die van de schepen tusschen 15 en 20 jaar oud, welke 30.1 pCt. van het totaal vormen.

De leeftijdsopbouw van de Nederlandsche vloot maakt thans een beter figuur dan het vorig jaar, toen de cijfers tot een zekere verontrusting aanleiding gaven. Meer dan de helft van de vloot is jonger dan 15 jaar, terwijl het percentage van de schepen, minder dan 5 jaar oud, van 8.9 gestegen is tot 12.3 pCt. De hieronder volgende staat geeft een vergelijkend overzicht van den ouderdom van de voornaamste nationale vloten:

	Minder dan					25 j. en ouder
	5 jaar	5-10 j.	10-15 j.	15-20 j.	20-25 j.	
Wereldvloot	9.9	16.8	14.1	30.1	10.4	18.7
Engeland ..	14.5	21.8	21.2	23.2	10.4	8.9
Ver. Staten (zeeschepen)	2.3	7.1	3.5	68.0	9.9	9.2
Japan	18.3	12.8	7.6	33.8	11.2	16.4
Noorwegen	17.9	29.5	13.8	19.5	7.8	11.5
Duitschland	12.7	17.6	22.3	29.1	5.5	12.8
Frankrijk ..	11.0	17.5	14.6	35.3	11.5	10.1
Italië	1.4	13.2	20.6	28.6	11.3	24.8
Nederland ..	12.3	26.1	17.4	26.6	9.3	8.3
Griekenland	1.0	1.6	2.8	30.2	25.5	39.0
Zweden ...	8.1	17.8	13.3	20.4	9.4	30.9
Denemarken	13.0	22.8	16.4	24.0	11.1	12.7

De hoogste percentages van moderne schepen toonen, evenals het vorige jaar, Japan en Noorwegen. De Vereenigde Staten, waar slechts 2.3 pCt. van de tonnage, jonger dan 5 jaar is, Italië met 1.4 pCt. en Griekenland met 1 pCt. komen in dit opzicht sterk achteraan.

Een andere aanwijzing voor de kwaliteit der tonnage is het machinetype. Het verdringingsproces van de stoomschepen door de motorschepen gaat nog steeds voort: de stoomtonnage daalde met 192.000 B.R.T., terwijl de motortonnage toenam met 1.458.000 B.R.T. en thans 20.7 pCt. van de wereldvloot uitmaakt. In verscheiden landen is dit percentage belangrijk hooger: zoo vormen de motorschepen in Noorwegen 56 pCt., in Denemarken 48.7 pCt., in

Zweden 39.8 pCt. en in Nederland 38.9 pCt. der totale tonnage. In Engeland bestaat 21.3 pCt. der vloot uit motorschepen, terwijl de desbetreffende percentages in Frankrijk (11.3 pCt.), de Vereenigde Staten (5.9 pCt.) en Griekenland (0.7 pCt.) zeer laag zijn.

Een tonnage van 19.776.000 B.R.T. is ingericht voor het stoken van olie; het gebruik van olie als brandstof wint dan ook ieder jaar meer veld. Minder dan 50 pCt. van de wereldvloot is thans geheel op het gebruik van kolen aangewezen, terwijl dit in 1914 nog met circa 89 pCt. der vloot het geval was. Daarentegen kan meer dan 50 pCt. van de vloot met olie gestookt worden, al zal dit niet steeds in alle hiertoe geschikte schepen gebeuren, omdat ook de prijsverhoudingen tusschen kolen en olie ten deze een rol spelen.

De tankvloot bedraagt thans bijna 10 miljoen B.R.T. of ruim 15 pCt. van het totaal, 2½ miljoen B.R.T. tankruimte behoort zoowel in Groot-Britannië als in de Vereenigde Staten thuis; de Noorsche tankvloot bedraagt 1.856.000 B.R.T., de Nederlandsche, die op de 4e plaats komt, omvat 447.308 B.R.T.

Blijkens de bouwcijfers vindt nog steeds uitbreiding plaats:

		Tanktonnage in aanbouw.	
1e kwartaal	1936	600.896	B.R.T.
2e	1936	656.626	"
3e	1936	655.236	"
4e	1936	652.202	"
1e	1937	689.838	"
2e	1937	735.612	"

De wereldvloot bestaat uit een groote verscheidenheid van schepen, waarvan vele slechts voor bepaalde doeleinden en vaarten bestemd zijn. Een zuiverder inzicht in den omvang van de vloot, die aan het algemeene vervoer van personen en goederen op de oceanen deelneemt, verkrijgt men door buiten beschouwing te laten de schepen, welke op de Amerikaansche meren gebruikt worden, de tankschepen, de schepen van minder dan 4000 ton inhoud, schepen ouder dan 25 jaar (met uitzondering van enkele, die nog een behoorlijke snelheid kunnen ontwikkelen) e.d. De onderlinge verhouding der verschillende vlaggen wordt dan als volgt:

Grootte der stoom- en motortonnage ter beschikking van het passagiers- en vrachtvervoer in de groote vaart.

	1930		1937	
	in 1000 B.R.T.	% wereld-totaal	in 1000 B.R.T.	% wereld-totaal
Gr.-Britannië en Ierl.	10.440	38.47	10.781	35.93
Ver. Staten	5.373	19.80	5.043	16.81
Duitschland	2.151	7.93	2.283	7.61
Japan	1.739	6.41	2.273	7.57
Italië	1.492	5.50	1.818	6.06
Frankrijk	1.588	5.85	1.607	5.35
Nederland	1.732	6.38	1.474	4.91
Noorwegen	515	1.90	1.064	3.55
Wereldtotaal	27.136	100	30.010	100

Deze tonnage van bijzondere kwaliteit is sinds 1930 in alle landen toegenomen, behalve in de Vereenigde Staten, waar zij met 330.000 B.R.T. en in Nederland, waar zij met 258.000 of 15 pCt. verminderde. Gelukkig is gedurende de afgelopen jaarperiode deze tonnage onder Nederlandsche vlag van 1.378.000 tot 1.474.080 B.R.T. gestegen, doch duidelijk blijkt uit deze vergelijking hoezeer de Nederlandsche vloot door de crisis geleden heeft. Op zichzelf ondergaat deze groep, waarvan in de internationale concurrentie de betekenis overwegend is, weinig verandering; reeds gedurende eenige jaren omvat zij ongeveer 30 miljoen ton, hetgeen bewijst hoe inelastisch het aanbod van scheepsruimte van dit type is en hoezeer dus vermeerdering van de vraag geruimen tijd hooge vrachten tengevolge zal hebben.

Mr. H. E. SCHEFFER.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE EERSTE GEVOLGEN VAN HET TWEDE DEVALUATIE-EXPERIMENT IN FRANKRIJK.

Dr. H. Weichmann te Parijs schrijft ons:

Sinds ongeveer 6 weken is in Frankrijk het tweede devaluatie-experiment aan den gang. De regeering heeft gedurende dien tijd een groote activiteit ont-plooid, de markten hebben duidelijke reacties ver-toond en zoo is nu het tijdstip aangebroken om de eer-ste balans op te maken. Het programma der regeering Chautemps toont volgens zijn opzet, ofschoon ook hier de devaluatie het voornaamste punt is, belang-rijke verschillen met dat van haar voorganger.

De huidige regeering heeft, uitgaande van de klassieke ervaringen bij devaluatie der diverse valuta's opgedaan, bij het begin van haar herstel pogingen het streven naar evenwicht in de begroting op den voorgrond gesteld. De gewone uitgaven beliepen in totaal Frs. 48 milliard, waarvan voor Frs. 44 milliard dekking aanwezig was. Van dit bedrag was nog Frs. 4 milliard dubieus (verwachte meerdere be-lastinginkomsten uit hoofde van een te verwachten opleving, welke echter uitbleef). Bonnet zag zich dus verplicht om voor een bedrag van Frs. 8 milliard dekking te zoeken. Door verhooging van diverse be-lastingen werd het bedrag aan meerdere inkomsten geraamd op 8 milliard en de verhooging der spoor-wegtarieven inbegrepen op 10.5 milliard Francs. De be-lastingverhoogingen betreffen voornamelijk indirecte belastingen, hetgeen onmiddellijk inkomsten oplevert.

De begroting der *buitengewone uitgaven* toonde een tekort van Frs. 48 milliard, welk bedrag de regeer-ing door diverse bezuinigingen tot Frs. 18.5 milliard kon verminderen. Dit bedrag moet nog verhoogd worden met Frs. 7.5 milliard voor te verstrekken leeningen aan overheidsinstellingen, staatsbedrijven enz. Dit bedrag van 25 à 26 milliard Francs blijft nog beneden de jaarlijksche toeneming der besparin-gen van het Fransche volk (pl.m. Frs. 30 milliard).

Aan de maatregelen op budgetair gebied verbond de regeering een nieuwe tactiek van contrôle op de kapitaal- en deviezenmarkt. Op de deviezenmarkt ver-anderde het Egalisatiefonds haar systeem van ver-dediging der valuta in dat van verdediging van den goudvoorraad. Dientengevolge is de taak van den Franc nu geworden, het vinden van een natuurlijk evenwichtspunt. Op de kapitaalmarkt vulde de regeer-ing de heerschende lacune in het contrôlesysteem aan, door instelling van een interventiefonds voor staatsobligaties. Door contrôle op deze beide markten werd de speculatie sterk beteugeld.

Tenslotte ging de regeering ook het sterk verwaar-loosde gebied van de prijzen controleeren. Voorloopig

werd het verboden de prijzen te verhoogen, om daarna het prijsniveau aan een geordende elastische prijs-vorming te onderwerpen.

Dank zij deze methodische maatregelen kan het kabinet Chautemps nu reeds op resultaten wijzen. Op de markt voor staatsobligaties zijn de koersen ge-stegen tot een niveau, dat het devaluatiepercentage overtreft. De koersstijgingen op de obligatiemarkt zijn haast nog belangrijker, omdat zij niet het gevolg zijn van aankopen van het interventiefonds, dat de beschikking over Frs. 6 milliard heeft.

Tegelijkertijd valt ook op de deviezenmarkt een ontspanning waar te nemen, zonder ingrijpen van het Egalisatiefonds. Het terugkeerende vertrouwen in de begroting en de vraag naar toeristenfrancs is hieraan niet vreemd.

Door deze gunstige ontwikkeling kon de Banque de France haar disconto van 5 pCt. op 4 pCt. ver-lagen, zonder te vreezen met de markttenenden in botsing te komen, zooals dat bij de discontoverla-gingen in de afgelopen jaren het geval was. Het is niet uitgesloten, dat een verdere discontoverlaging zal plaats vinden, gezien het feit, dat Minister Bon-net zich kortgeleden als voorstander van een politiek van goedkoop geld uitgesproken heeft.

Tenslotte kon de regeering de schatkistpositie nog verbeteren door uitgifte van een 4 pCt. leening ter consolideering der 4½ pCt. schatkistbons, die in October vervallen. Dit, als voorzorgsmaatregel, daar men de traditioneele gevaren van een geldvoorzie-ning op het allerlaatste oogenblik, zooals dit de laat-ste jaren het geval was, vermijden wil.

Voor een regeeringsperiode van nauwelijks 6 we-ken is de balans uitermate gunstig. Toch betreft het hier slechts een voorloopige balans. Iedere regeering toch vermocht in de laatste jaren onmiddellijk na haar ambtsaanvaarding verwachtingen op te wekken en bepaalde resultaten aan te wijzen.

De regeering Chautemps is bovendien nog begun-stigd door een levendig tentoonstellingsverkeer en de gunstige verwachtingen van een zich nieuw af-teekend internationaal herstel na de inzinking in het voorjaar. Het is daarom de vraag, of ditmaal de eerste resultaten geconsolideerd worden en of uit deze psychologisch verbeterde sfeer nu ook een mate-riele vooruitgang groeien zal.

De teekenen van een materiele opleving liggen in een toenemenden uitvoer en een vermeerderde economische bedrijvigheid. Hierover zijn echter nog geen betrouwbare gegevens beschikbaar.

Uit deze constellatie mogen echter niet negatieve conclusies worden getrokken. De volkshuishouding bevindt zich nog in de aanpassingsperiode, die in de

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	8-14 Aug. 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	8-14 Aug. 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	1937	1936
Tarwe	22.504	1.055.588	612.061	—	17.735	8.311	1.073.323	620.372
Rogge	1.699	153.740	147.941	—	2.875	1.976	156.615	149.917
Boekweit	196	11.184	19.215	—	—	350	11.184	19.595
Maïs	29.649	678.050	477.668	9.048	103.281	98.714	781.331	576.382
Gerst	3.473	175.286	191.317	—	6.689	12.807	181.975	204.124
Haver	6.088	94.402	62.371	—	3.180	680	97.582	63.051
Lijnzaad	1.756	120.575	146.458	6.373	148.608	141.256	269.183	287.714
Lijnkoek	—	47.251	33.917	—	—	175	47.251	34.092
Tarwemeel	927	23.960	23.115	60	3.718	5.826	27.678	28.941
Andere meelsoorten	20	24.294	20.211	—	2.723	1.076	27.017	21.287

Noot bij groothandelsprijzen.

¹⁾ *Tarwe*: Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2; van Jan. 1931 tot 26 Sept. 1932 79 kg La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2; van 5 Febr. 1934 tot 6 Juli 1935 80 kg La Plata; van 6 Juli 1936 tot 30 Nov. 1936 Manitoba; van 30 Nov. 1936—2 Aug. 1937 Bahia Blanca; van 2 Aug.—16 Aug. 1937 La Plata. *Rogge*: Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2; van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 kg Hongaarsche; vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 kg Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. *Gerst*: Tot Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2; van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64/5 kg Zuid-Russische; van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3; van 19 Sept. 1932 tot 24 Juli 1933 62/63 kg Zuid-Russische; van 24 Juli 1933—7 Oct. 1935 64/65 kg La Plata; van 7 Oct. 1935—18 Mei 1936 62/63 kg Zuid-Russische. *Cement*: In bepaalde gevallen wordt nog een klein scheepsrabat en/of omzetrabat hierop verleend.

laatste maanden ten behoeve van het economisch herstel was ingeluid. Al heeft dan ook de tweede devaluatie gunstige perspectieven voor de doorvoering der aanpassing doen ontstaan, dan nog heeft het economisch leven een geruimen tijd noodig om uit te werken. De vooruitzichten voor de aanpassing zijn bepaald gunstiger dan eenige maanden geleden. Met de experimenten der laatste jaren heeft men een dosis ervaring opgedaan, waarvoor regeering en partijen begrip toonen. De regeering heeft de prijzen, welke een beslissende factor zijn voor het welslagen van het devaluatie-experiment, aan banden gelegd, zonder deze daarom inelastisch te maken.

De achter de regeering staande partijen hebben zich de van de bevolking gevraagde offers laten welgevallen en het kabinet haar vertrouwen geschonken. Het kapitaal zelf is bereid, het nieuwe kabinet een kans te geven, in het volle bewustzijn, dat de door Minister Bonnet op liberalen grondslag doorgevoerde herstelpogingen ook de laatste kans voor het kapitalisme bieden en de klippen van een dwangstelsel omzeilen.

Gezien deze situatie, schijnen ook de vooruitzichten om de volgende etappe te bereiken verbeterd te zijn, waarvoor de ontplooiing van nieuw ondernemersinitiatief, algemene stijging der productie en verbetering van den export noodig zijn, wil de psychologische ommekeer ook een definitieve conjunctuurverbetering tengevolge hebben.

STATISTIEKEN. WISSELKOERSEN. KOERSEN IN NEDERLAND.

Table with columns: Data, New York, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Batavia. Rows for dates 10 Aug. 1937 to Muntpariteit.

Table with columns: Data, Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid. Rows for dates 10 Aug. 1937 to Muntpariteit.

Table with columns: Data, Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos-Aires, Montreal. Rows for dates 10 Aug. 1937 to Muntpariteit.

*) Notering te Amsterdam. **) Not te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van ieder maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns: Data, Londen, Parijs, Berlijn, Amsterdam. Rows for dates 10 Aug. 1937 to Muntpariteit.

BANKDISCONTO'S.

Table of bank discount rates for various cities including Lissabon, Londen, Madrid, N.-York, Oslo, Parijs, Praag, Pretoria, Rome, Stockholm, Tokio, Weenen, Warschau, and Zwits. Nat. Bk.

OPEN MARKT.

Table of open market rates for Amsterdam, Londen, Berlijn, Daggeld, Maandgeld, Part. disc., Waren, and New York. Columns for dates 14 Aug. 1937 to 20/24 Juli 1914.

1) Koers van 13 Aug. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag. 2) 13 Aug. 3) 9-13 Aug. 4) 3-7 Aug.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates for various cities including Alexandrië, Athene, Bangkok, Budapest, Buenos Aires, Calcutta, Istanbul, Hongkong, Kobe, Lissabon, Mexico, Montevideo, Montreal, Rio d. Janeiro, Shanghai, Singapore, Valparaiso, and Warschau.

Table of silver (ZILVERPRIJS) and gold (GOUDPRIJS) prices in London and New York for dates 10 Aug. 1937 to 27 Juli 1914.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table of Dutch-Indonesian floating debt for 7 Aug. 1937 and 14 Aug. 1937, listing various financial instruments and their values.

GROOTHANDELSPRIJZEN VAN BELANGRIJKE VOEDINGS- EN GENOT...

Table with columns for GERST, MAIS, ROGGE, TARWE, BURMA RIJST, BOTER per kg, KAAS, and EIENEN. Includes sub-sections for Termijnnoteer. and various grades like La Plata and Bahia Blanca.

Table with columns for JUTE, KATOEN, AUSTRALISCHE WOL, JAPAN ZIJDE, and RUBBER. Includes sub-sections for Middling Upland, Super Fine C.P., and various wool grades.

Table with columns for KOPER, LOOD, TIN, IJZER, GIETERIJ-ZIJER, ZINK, and ZILVER. Includes sub-sections for Standard Loco Londen and various metal grades.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
11 Aug. 1937	327.628	497.867	28.539	5.907	20.340
4 " 1937	327.521	503.877	22.529	6.445	20.146
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
11 Aug. '37	111.130	19.036	93.574	36.363	29.761	20,0
4 " '37	110.205	9.810	95.491	36.995	23.644	16,6
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
5 Aug. '37	55.717	421	16	10.758	899	6.328	3.200
29 Juli '37	55.677	439	14	12.125	936	6.122	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen 1)	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
5 Aug. '37	5.641	3.096	89.604	166	2.173	14.621
29 Juli '37	5.641	3.129	89.307	380	2.183	15.812
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. (circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Anderen wissels en cheques	Belee-ningen
7 Aug. 1937	69,1	19,4	5,9	4.988,0	25,2
31 Juli 1937	69,1	19,4	5,8	5.316,5	52,3
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa 2)	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
7 Aug. 1937	104,2	697,4	4.866,6	593,0	248,8
31 Juli 1937	104,2	734,2	5.111,6	732,2	249,0
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) w.o. Rentenbankscheine 7 Aug., 31 Juli, resp. 20,9 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1937	Goud		Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
12 Aug.	3.601	41	1.361	35	152	40	4.442	107	673
5 " "	3.623	41	1.368	35	152	40	4.460	163	628

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels		
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten 1)	„Other cash” 2)	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht	
4 Aug. '37	8.843,2	8.833,4	312,3	15,4	3,1	
28 Juli '37	8.843,8	8.833,9	323,7	15,2	3,2	

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 3)	Algem. Dek-kings-perc. 4)
4 Aug. '37	2.526,2	4.222,0	7.264,6	132,4	79,7	—
28 Juli '37	2.526,2	4.193,4	7.308,7	132,4	79,7	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.

2) „Other Cash” does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
28 Juli '37	32	9.784	12.499	5.231	26.352	5.268
21 " '37	18	9.740	12.473	5.302	26.399	5.251

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 16 Aug. 1937.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom. enz. in disc.	{ Hfdbk. f 12.167.133,52 Bijbnk. „ 414.971,— Ag.sch. „ 503.600,36	f 13.085.704,68
Papier o. h. Buitenl. in disconto	„ 2.526.000,—	—
Idem eigen portef.	„ —	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„ —	2.526.000,—
Beleeningen	{ Hfdbk. f 144.065.758,18 1) incl. vrsch. Bijbnk. „ 3.888.452,29 in rek.-crt. Ag.sch. „ 32.158.222,82 op onderp. „ —	f 180.112.433,29
Op Effecten	„ f 178.143.330,10 1)	—
Op Goederen en Spec.	„ 1.969.103,19	180.112.433,29 1)
Voorschotten a. h. Rijk	„ —	—
Munt, Goud	„ f 113.607.470,—	—
Muntmat., Goud	„ 1.152.275.487,23	—
	f 1.265.882.957,23	—
Munt, Zilver, enz.	„ 19.692.579,69	—
Muntmat., Zilver	„ —	1.285.575.536,92 2)
Belegging van kapitaal, reserves en pen-sioenfonds	„ —	41.911.809,81
Gebouwen en Meub. der Bank	„ —	4.600.000,—
Diverse rekeningen	„ —	8.849.658,12
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	„ —	10.193.915,19
		f 1.546.855.058,01

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	„ 4.338.707,82
Bijzondere reserve	„ 6.600.000,—
Pensioenfonds	„ 11.128.960,57
Bankbiljetten in omloop	„ 821.885.650,—
Bankassigatiën in omloop	„ 23.192,43
Rek.-Cour. f Het Rijk	f 82.779.628,74
saldo's: { Anderen „ 598.296.478,53	„ 681.076.107,27
Diverse rekeningen	„ 1.802.439,92
	f 1.546.855.058,01
Beschikbaar metaalsaldo	f 684.308.356,99
Minder bedrag aan bankbiljetten in om-loop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 1.710.770.892,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	„ —

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)..... f 65.883.125,—

2) Waarvan in het buitenland.....

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Anderen opelschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
16 Aug. '37	113.607	1.152.275	821.886	681.099	684.308	84,2
9 " '37	113.607	1.152.275	831.692	669.247	683.952	85
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke-ningen 1)
16 Aug. 1937	13.086	—	180.112	2.526	8.850
9 " 1937	12.924	—	179.604	2.430	8.718
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Anderen opelschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
14 Aug. '37 2)	132.500		200.530	70.200	24.208
7 " '37 2)	133.670		200.720	72.780	24.270
17 Juli 1937	116.574	16.074	197.422	74.926	23.708
10 " 1937	116.574	16.935	201.905	69.317	25.020
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Belee-ningen	Diverse reke-ningen 1)	Dek-kings-percentage
14 Aug. '37 2)	4.580	78.420	68.600	49	
7 " '37 2)	4.350	77.790	71.020	49	
17 Juli 1937	5.069	11.668	53.737	72.045	49
10 " 1937	4.631	11.623	54.924	69.304	49
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.